

OBDOBJE IMPERIALIZMA V SLOVENIJI

A)

- do 1890 čas sloge (doba **drobtinčarstva**)
- Slovenci smo bili zadovoljni z vsako malenkostjo, ki jo je dovolil Dunaj, sodelovali smo z nemškimi konzervativci in se prilagajali Dunaju (imeli smo poslance v parlamentu)
- slovenski poslanci v dunajskem državnem zboru so podpirali gorfa **Taaffeja** (avstrijski ministrski predsednik), »umetnost vladanja je, da vse narode držiš v stalnem polovičnem nezadovoljstvu« (ta način vladanja je prevzel po Rimljanih), Čehom je recimo pouščal, nam pa ne
- mlado in staroslovenci so se začeli razslojevati
- staroslovenci dobijo **klerikalno smer** – **Anton Mahnič** (profesor bogoslovja), izrablja vero v politične namene, ljudje so podrejeni cesarju, bogu in državi
- mladoslovenci dobijo dve smeri: **radikalnejši liberalci** (**Ivan Tavčar**, **Ivan Hribar**, za uresničitev zedinjene Slovenije), **zmerna smer**
- pride do vsevečjih nesoglasij in trenj, Mahnič napada preko časopisov in sloga razpade

B) nastanek političnih strank

- **katoliška narodna stranka (KNS)** 1892 – po letu 1905 SLS, slovenska duhovščina, svetna inteligenca, za slovensko avtonomijo znotraj AO; stranka ima tudi strujo krščanskih socialistov - **Janez Evangelist Krek**: poskrbi za kmete (vedno več kmetij, ker se razdeljujejo med otroke; Krek je določil na koliko delov se lahko razdeli, ostale otroke pa naj bi izplačali), **nemškutarji** (slovenski fantje, ki so bili za Švabe) so ovajali te kmetije, da jih je lahko kupila agencija **Südmark (germanizacija)**; Krek je ustanovil Krekovo banko, ki je pomagala zadolženim kmetom; Krek je rekel, da vse temelji na kapitalu, preprečeval je tudi velike kmetije in kopičenje denarja; Kreka v KNS sicer niso marali, čeprav jim je prinesel največ glasov na volitvah
- **narodna napredna stranka (NNS)** 1894 – slovenska laična inteligenca, učitelji; v programu imajo narodno avtonomijo, opirali so se na društvo Sokol (preko njega so širili svoje ideje); stranka je na volitvah doživela številne poraze; Cankar: »Liberalna stranka je nevarna svobodi bolj kot armada kaplanov-agitatorjev. Živijo od zlaganih fraz.«; na slovenskem ni svobodomiselnih strank, ki bi slonela na resničnih potrebah naroda
- **jugoslovanska socialdemokratska stranka (JSDS)** 1896 – delavci, je zelo napredna; 1869 izobraževalno društvo **Slovenska lipa** (delavci so se srečevali in odkrivali, kako živijo drugi delavci, prebirajo spise, petje, izleti...); njihov program temelji na branjenju in spoštovanju pravic delavstva, po zgledu avstrijske SDS, JSDS zajema Slovenijo in Istro; srbski socialisti (izobraževali so se v Rusiji, **Svetozar Marković**, **Dimitrije Tucović**); **minimalni program**: - zahteva v vseh pogledih izboljšanje gmotnega položaja delavcev

združevanja

- popolno svobodo
- 8-urni delavnik
- prepoved nočnega dela
- nedeljski počitek
- prepoved del mlajšim

od 14 let

- izključitev žensk v ustroju

obratih, ki škodujejo ženskemu

maksimalni program: zahteva po brezrazredni družbi